

KOVÁSZNA MEGYE NÉPESSÉGE ÉS A RÉGIÓ VISZONYA COVASNA COUNTY POPULATION AND THE REGION'S RELATIONSHIP

Botos Attila - PhD

Adjunktus

Babeş-Bolyai Tudományegyetem, Politika-, Közigazgatás-és Kommunikációtudományi Kar,
Közigazgatási és Közszolgálati Menedzsment
Sepsiszentgyörgyi Tagozat
botosattila72@yahoo.com

Összefoglalás

Az 2011-es népszámlálási adatokkal összevetve, megfigyelhető, hogy a városi népesség 52,7%-ról 50,25%-ra csökkent, míg a falusi népesség 47,3%-ról 49,7%-ra emelkedett .

A városi népesség hangsúlyos fogyása (12268 személy) megyénkben egy Kovászna méretű város eltűnésével ér fel.

Ez a nemzetközi tendenciákkal ellenkező folyamat, azaz a városi népesség csökkenése, nemcsak Kovászna megyére jellemző, hanem országos szintű jelenség, ami az ipari szerkezetváltás rovására írható. Országos szinten a városi lakosság aránya 73,8-ról (2002-ben) 73,6,3%-ra csökkent (2011-ben). A népesség vándorlása a városokból a falvak felé, tulajdonképpen az alacsonyabb szintű társadalmi körülmények elfogadását jelenti, cserében a biztonságosabb létfeltételekért.

Az állandó városi népesség 51,9%-a nő, ezért megye szinten is némileg nagyobb a nők száma (50,9%). Ezzel szemben falusi környezetben a férfiak száma magasabb (50,1%): a 34 községből 21-ben a férfiak, és mindössze 13-ban a nők száma a nagyobb.

Bár Kovászna megye népessége, akárcsak az országé általában, az utolsó tíz évben fogy, itt a természetes népmozgás jellemző mutatói országos összefüggésben, nagyon jók.

Így, megyénk az élve születettek részarányát figyelembe véve az országos hatodik helyet foglalja el, a harmadik legkisebb elhalálzási mutatóval rendelkezik (Iasi és Suceava megyék után), és ugyancsak a harmadik (Suceava és Vaslui után) a természetes szaporodás mutatói szerint . Örvedetes, hogy ezek a mutatók falvakban is jók: 10. hely az élve születettek aránya szerint, 8. hely az elhalálzási ráta, és 6. hely a természetes szaporodás rátája szerint.

Nemzetiségi hovatartozás szerint, Kovászna megye népességének többsége (164 055 személy, az össznépesség 73,8%-a) magyar nemzetiségű. Az utolsó tíz évben a magyar nemzetiségűek száma 11 447-tel, azaz 6,5 százalékkal csökkent. A román nemzetiségű népesség száma 51 655, a megye állandó népességének a 23,2 százaléka. A 2002-es népszámlálási adatokkal összevetve, a román nemzetiségűek száma 2 921-gyel, azaz 5,4 százalékkal csökkent. A két népszámlálás között jelentősen nőtt – 2641-ről 6022-re – a cigány népesség száma, ami ma már a megye össznépességének 2,7 százalékát jelenti.

Mindegyik szóránymegyében a magyarok csökkenésének aránya 2011-ben nagyobb 2002-höz képest, mint 2002-ben 1992-höz képest, különösen ott ahol a magyarok aránya 5% alatt volt már 2002-ben.(Krássó Szörény, Hunyad, Szeben megyékben)

A hivatalos nyilvántartások szerint a kivándorlási arány is magas. A magyarság csökkenésének mértéke 2011-ben a korábbi népszámláláshoz képest, csak 1% nagyobb mint Románia állandó népességszámának csökkenése.

Végül a népszámlálási adatok egy néhány ezerrel módosíthatják a magyarok lélekszámát.

Abstract

The regional policies of Romania are characterised by two systems of connection: on the one hand, the integral inclusion of the countries into the European space in order to create a harmony between the regional policies of the European Union and the ideas for the development of Eastern and Central Europe, on the other hand, the general development of a given country and of certain regions.

The programmes of development concerning the region have in view the change of the basic conditions, which can be carried out on the long term. They ensure the development of the institutions, of the conditions, of the people, therefore, they do not only offer assistance.

Development in itself always means strategic activity. Regional development refers to important investments on the regional level, improvements in the infrastructure inside the area. In the case of regional development critical importance is given to ecological, technical, economic and geographical reasons.

The aims of the research

The most important aims of the dissertation are the followings:

The outlining of the standpoints referring to regional science, as well as the multiple approaches of the fundamental conception of the scientific views, of the region requires the working up of the specialized literature referring to these issues. Region is defined differently by every branch of science, on every international forum and by every scientist, therefore I wish to give a general picture of the doctrines of different schools, as well as of the area of Covasna county, as region.

In our days, the European Union supports many regions from Central and Eastern Europe, respectively a lot of regional collaborations. My important aim is the presentation and analysis of the possibilities for regional development of my homeland, the county of Covasna.

I made an effort to propose a strategy structure which would respect the norms both of the European Union and of EUROSTAT, which could be included in the regional development plan no.7 of Romania, namely in the one of the Central region, of the future region of Székelyföld, as well as in the National Development Plan of Romania, and which could be compared to the ones mentioned above and to the strategies of the neighbouring counties.

In the conclusion, I have drawn up the conclusions, respectively further suggestions which have a stimulating effect on the economic relations based on geographic structures and which respect the conditions of the European Union. In the creation of the Romanian regional system, one laid the stress on the forming of regions with equal-sized territories and with an equal number

of population, except the region of the capital, which occupies a much smaller territory and has a population equal to the one of the other regions.

The general characterization of Romanian rural areas was made possible due to an analysis based on a complex system of criteria. In choosing the criteria, the standpoints accepted were the necessary and the possible ones. I considered it to be necessary to use such a methodological frame which could be compatible with the methods used in the EU for the characterisation of rural areas. Presently, the only possibility for analysis is offered by the Romanian statistic system only which does not offer information about the economic and social indexes, which, on regional level, are necessary for making a full comparison with the European countries (GDP / inhabitant, the contribution of certain sectors to GDP, the income level of households, the use of territories not fit for agriculture, the level and structure of unemployment, etc.).

Kulcsszavak: Kovászna megye népessége és a régió viszonya, Kovászna megye fejlődését meghatározó történelmi folyamatok.

JEL besorolás: GE11

LCC: S560

Bevezetés

Ma már Romániában is, az Európai Unió elvárásainak megfelelően, a területfejlesztés programozása és tervezése egyre inkább regionális szinten, az úgynevezett fejlesztési régiók szintjén történik. Kovászna, Brassó, Hargita, Fehér, Maros és Szeben megyékkel, a 7-es számú, Központi fejlesztési régiót alkotja.

A Közép régió – hivatása értelmében – a térség regionális fejlesztésének adminisztratív koordinációs keretként jelenik meg. Ellenben a társadalmi és gazdasági mutatók alakulása azt bizonyítja, hogy mindeddig nem tudta ezt a feladatát teljesíteni. Véleményem szerint ennek két fő oka van:

- a régióknak túl kicsi a területi kohéziója, illetve
- a régióknak nincsenek meg a fejlesztéshez szükséges hatásos eszközei.

A Közép régióknak, elsősorban azért kicsi a területi kohéziója, mert lakóinak nincs regionális identitástudata. Nem rendelkeznek regionális sajátossággal, nem lehet meghatározni sem kulturális, sem földrajzi, sem történelmi, sem gazdasági régióként.

Másodsorban, a Közép régió túl nagy számú a romániai társadalmi-gazdasági szerkezetekhez és infrastrukturális adottságokhoz viszonyítva. A funkciók hatástávolságai időben, nem kilométerben mérhetők. Általában a hatáskörzet az a távolság, amit maximum két óra alatt meg lehet tenni. Ebből természetesen következik, hogy egy fejlett autópálya hálózattal rendelkező régió esetében a hatástávolság számottevően megnő.

A régió egyetlen funkciójának hatáskörzete – legyen az, kulturális, gazdasági, információs, oktatási vagy egészségügyi funkció – sem terjed ki a régió egészére. Az egyetlen érv, amikor a romániai fejlesztési régiókat ilyen méretűre tervezték, a NUTS 2 (Nomenclature des Unités Territoriales Statistiques – területi statisztikai egységek nomenklaturája az EU-ban) régióknak való megfelelés volt. Ellenben, az Európai Bizottság rendelkezései (Proposal for a Regulation of the European Parliament and of the Council on the establishment of a common classification of Territorial Units for Statistics (NUTS), 2001), a NUTS 2 régiókat illetően nem

kívánták meg, hogy Románia nagyobb méretű és lakosság számú régiókat alakítson ki, mint néhány kisebb európai ország.

Harmadsorban, a Közép régióban nem léteznek regionális méretű gazdasági struktúrák. Az egykori, központosított tervezéskor kialakult mamutvállalatok mára többnyire leépültek, és a lassan átalakuló gazdasági szerkezetek többsége helyi vagy kistérségi (egy város és környéke) méretűek. Másrészt, a gazdasági láncolatok (nyersanyag, kitermelés, feldolgozás, értékesítés) sem terjednek ki regionális méretűre, még a megyehatárokat is nagyon ritkán lépik már át. Regionális méretű klaszterek létrehozására még a jövőben sincs lehetőség, mert a régiót alkotó megyék gazdasági szerkezete merőben eltérő, de nem komplementáris.

Negyedsorban, a régiót alkotó megyék demográfiai, gazdasági, szociális, kulturális és infrastrukturális adottságai annyira eltérőek, hogy egy nagyon erős regionális identitástudat hiányában lehetetlen közös érdekek alapján kialakított regionális stratégiát megfogalmazni. Regionális identitástudat márpedig nincs a Közép régióban.

Mindezekért, nemcsak Kovászna, hanem a többi megye érdekei is a létező társadalmi és gazdasági szerkezetekhez jobban igazodó regionális beosztást követelnek meg.

Kovászna, Hargita és Maros megye rendelkezik azzal a területi, társadalmi és gazdasági kohézióval, ami a valós fejlesztést szolgáló tervezési és megvalósítási alapot biztosíthatja. Ezért, Kovászna megye regionális érdekei a Hargita és Maros megyével alkotandó fejlesztési régió létrehozatalát kívánják meg.

Földrajzi fekvése

Kovászna megye földrajzilag a 43,04' és a 44,05' keleti hosszúságok, valamint a 45,032' és a 6,018' északi szélességek között, a Keleti-Kárpátok belső ívében, mondhatni Románia szívében helyezkedik el. Keleten Bákó, Vrancea és Buzău megyével, délen és nyugaton Brassó, északon pedig Hargita megyével határos.

A megye a maga 3705 km² összterületével az ország harmadik legkisebb megyéje (csupán Ilfov és Giurgiu megyéknél nagyobb), legalacsonyabb pontja az ágostonfalvi Olt híd melletti 468 m magas erózióbázis, legmagasabb az 1777 méteres Lakóca csúcs.

Kovászna megye 38 közigazgatási egysége 122 települést számlál, melyből öt város: a megyeközpont Sepsiszentgyörgy, valamint Kézdivásárhely (megyei jogú város), Barót, Kovászna és Bodzaforduló.

Geomorfológiai elemek

A megye területe geomorfológiailag három egységre tagolható: egy külső magas, 1500 méter fölöttire, amit a Hargita-, Nemere-, és Buzói- hegységek, valamint a Berecki- és Vranceai havasok alkotnak; a másodikat, a közbeesőt a Brassói-medence meghosszabbítását képező Alsóháromszéki- (Sepsiszentgyörgyi-), Felsőháromszéki- (Kézdivásárhelyi-) és Baróti-medencék alkotják; míg a harmadik, a belső egység, kevés 1100 méter fölötti csúccsal (a Baróti- és Bodoki-hegységek) rendelkezik. (CSEREI – JÓZSEF, 1999)

Kovászna megye legkiterjedtebb domborzati egysége a Brassói-medence, amelyik 107000 hektárnyi területével a megye 29 százalékát foglalja el. (CSÍKMADARASI, 1999)

Éghajlati jellemzők

A megye fekvéséből és sajátos domborzata miatt, éghajlata hegyközi medencére jellemző szélsőséges árnyalatú, gyakori és erős hőmérsékleti inverzióval, csekély légmozgással. Az évi átlaghőmérséklet 7,1o-7,6oC, de nyáron az átlaghőmérséklet meghaladja a 17oC-t. A legmagasabb hőmérsékletet, 37,8oC-t Sepsiszentgyörgyön, 1951. augusztus 11-én mérték.

Kovászna megyében az átlagszinthez mért csapadékmennyiség alacsony. Az évi átlag a medencealján 500-580 mm, míg a magas hegylábakon 700-800 mm. Legkevesebb télen a csapadék – és februárban 20 mm alatt -, 30 mm alatti az alján és 130 mm-t meghaladó a hegylábaknál. A május-augusztus időszak csapadékban a legbőségebb (80-100 mm fölött), a legesősebb hónap, pedig június. A medence egészét tekintve, a csapadékmennyiség nyugatról keletre haladva csökken, a Felsőháromszéki-medencében évente 50-75 mm-el kevesebb csapadék hull, mint a Baróti-medencében.

A megye geomorfológiai jellemzői nagyon befolyásolják a légmozgást is. Így a keleti térségben az észak és észak-keleti szelek (Kézdivásárhelyen évente 16%-ot meghaladó), míg nyugaton az észak-keleti és észak-nyugatiak (16%, valamint 14,4 %) az uralkodók, és egyben a legerősebbek is. Kézdivásárhelyen az észak-keleti szél, a Nemere évi átlagos sebessége eléri az 5,1 m/s-ot (18,36 km/h). Általában az átlagos szélsébség meghaladja a 2 m/s-ot minden irányban. De jellemző a medencére a szélsébségek gyakorisága (évente meghaladja a 30%-ot), főként a hegylábánál.

Vízrajz

A megye területét meghatározó geológiai formációk változatossága jelentős mennyiségű földalatti víz felgyülemelésének kedvez. Az Olt, a Feketeügy és mellékvízeiknek árterületén, valamint a hordalékkúpok alapjainál, a hegylábi teraszon nagy kiterjedésű pliocén vagy negyedkori víztartó rétegek találhatóak. Ezek minősége megfelelő és a vidék vízellátásának fontos forrását képezik. A víztartó rétegekben összegyűlő föld alatti vizek hozama 5-6 l/s.

A vidéket ásványvíz forrásainak sokasága jellemzi. (BÁNYAI, 1998) Legjelentősebb mértékben Kovászna városa köré koncentrálódtak (mintegy 1000 szénsavas, bikarbonátos, nátriumos forrás). A hegyek és a medence találkozásánál, az Olt völgyében, valamint a Feketeügy medencéjében az ásványvízforrások összetétele szénsavas, nátrium-kloridos, meszes.

A megye területét az év minden szakában magas hozamú, konvergens, jól szerveződött vízhálózat szövi át. Megkülönböztethető néhány "vízgyűjtő piac", mint a Kézdivásárhely – Nyújtód - Imecsfalva, ahol a Feketeügy és jó néhány mellékvíze (Torja, Kászon, Ozsdola, Gelence patakai) találkozik. Ilyen körülmények között a medencealj a vízgyűjtő medence szerepét tölti be, mely befogad minden közelebbi és távolabbi hegyi patakot, akárcsak az Olt, a fő vízgyűjtő. A vízhálózat sűrűsége 0,40-0,70 km/km² között változik.

A megye fő folyója az Olt, melynek folyása az alacsony, nagy esőzések idején gyakran elöntött partok között kanyargós, lassú. Az Olt évi átlaghozama Mikóújfalunál, azaz a megyébe lépésénél 7,85 m³/s és 27 m³/s-ra nő az árapataki kilépésnél. Legfontosabb mellékvíze, a hasonló nevű medence fő vízgyűjtője, a Feketeügy, melynek folyási iránya általában észak-kelet-dél-nyugat. Eredeti nyugodt, kanyargós folyása hidrotechnikai szabályozásával megváltozott, és ezáltal mintegy 20 kilométerrel lett rövidebb.

Az Olt és a Feketeügy árterületének vízenyőssége az eutrof mocsarak és lápok kialakulásának kedvez. Ezek közül a legreprezentatívabb a rétyi és a kökösí.

Talajtan

A talajtípusok a domborzati lépcsőknek, a különböző lerakódások ásványi összetételének, az éghajlati feltételeknek stb. megfelelően alakultak. A magas hegylábakat, a tölgy, bükk, valamint a bükk és tűlevelű erdők alját, a nedves klímát (évente nagyobb mint 750 mm) kedvelő barna, agyagos, luvikus talajtípusok borítják. Ugyancsak a medence magaslatain, a hegyes vidék közelében az eumezobázikus barna talajok az elterjedtek.

Az glaciszokat és az alacsony hegylábakat általában humuszban gazdag, több mint egy méter mélységig lenyúló kambikus csernozjom fedi, s ezek a megye legtermékenyebb földjei. Ez a talajtípus található a Feketeügy medencéjében és a Sepsiszentgyörgyi medence Szépmezőnek nevezett részén. Ugyancsak ezeken a teraszokon találhatók meg a luvikus és gleizált, barna talajtípusok is. (MIHAI – PANAITAE 1987.)

Geológiai leírás

A Keleti-Kárpátok részeként Kovászna megye területét Júra-, Kréta-, Paleogén-, Neogén- és Negyedkori üledékes rétegződések alkotják, de fellelhetők a magmatikus, mélységi és kiömlési kőzetek is.

Tektonikus-strukturális szempontból Kovászna megye területe a Kristályos-mezozoós egységhez, a belső, Kréta és Paleogén kori flishez és a neogén vulkanitok övezetéhez tartozik.

Kovászna megye fejlődését meghatározó történelmi folyamatok

Az elmúlt másfél évszázad során, az Olt és a Feketeügy mentén számos olyan régészeti telepet tártak fel, amely az emberi élet biológiai folytonosságát mutatja az őskortól napjainkig.

A településhálózat fejlődését tekintve megállapítható, hogy a régió legkorábbi lakói, a Körös kultúra hordozói nagy számban érkeztek az Olt és a Feketeügy völgyébe. Demográfiai robbanást jelentett a térség számára az erősi kultúra megjelenése, mely számos településével nagy területet fedett le.

A bronzkori településfejlődést vizsgálva megállapíthatjuk, hogy a lelőhelyek száma nő az előbbi periódushoz, a rézkorhoz képest, mégis egyetlen bronzkori kultúra sem szerepel annyi lelőhellyel, mint a rézkori Coțofeni(Kolozskorpád) műveltség. A bronzkor szakaszainak elemzésekor megfigyelhető egy településekben gazdag korai szakasz, majd egy még gazdagabb középső, és végül egy visszaeső, kevés lelőhelyes végső periódus.

A koravaskort követő La Tène vagy késővaskor Kovászna megyében igen jól képviselt. Mivel a nyugatról érkező kelta hullám nem éri el a dél-kelet erdélyi folyók vonalát, ezen a vidéken akadálymentesen virágzott a géta-dák kultúra.

Dél-kelet Erdély, a mai Kovászna megye területe, amelyet a Kárpát-kanyar övez, a római Dácia szerves részét képezte és Trajánusz császár idejében hódították meg. (SZÉKELY, 1970; ALFÖLDI,1929; SZÉKELY, 1943; TUDOR, 1957.) Ezt a területet a római hadsereg és adminisztráció Gallienusz (254-268) császár idejében adta fel, amikor már a Római Birodalom

keleti határait a kárpok, valamint más, különböző vándor népek, köztük a gótok, élénken támadták (Erdély Története, I. 1986)

Az Olt és a Feketeügy vidékére, amelyet a római hadsereg elhagyott, betörték és letelepedtek a gótok. A hunok először az Olt völgyének megszállásával kerültek Erdélybe. Az egyik hun főúr nyári szállása Brassó környékén lehetett.

A honfoglaló magyarok a Székelyföldön feltehetően egy szláv alapnépességet találnak. A mai Kovászna és Hargita megye területén jelentős számban kerültek elő 10-11. századi, magyar népességre utaló leletek. A háromszéki Árpád-kori emlékek közül a legnagyobb érdeklődést a Zabolán és Petőfalván feltárt 12-13. századi késő Árpádkori temetők váltották ki. (SZÉKELY, 1973.)

Mint ismeretes, Erdélyben az első területi közigazgatási egységek a királyi vármegyék voltak. A királyi vármegyék összefüggő területtel rendelkező, a környező azonos közigazgatási egységtől pontos határokkal elválasztott területek voltak. A megye magában foglalta a területén található különböző birtoktípusok földjeit, éppúgy, mint a rajtuk élő népeket.

A Háromszék területén ismeretes, közigazgatási szempontból különálló szigetek, vagy enklávék, amelyek a székely székek kialakulása után is, Alsó-Fehér megye részeiként mindvégig fennmaradtak, arra engednek következtetni, hogy az erdélyi királyi vármegyék kialakulásának korában Háromszék területén is vármegyrendszer jött létre.

Háromszék a 16. században Sepsiszék, Kézdiszék és Orbaiszék egyesüléséből jött létre. Háromszéken eredetileg 96 község volt. Utólag alakult még, a hajdan besenyők alapította Miklósvárszék.

Az erdélyi fejedelemség megalakulása után a székely társadalom alapvető változásokon ment át. A fiatal állam fenntartása, az államszervezet új struktúrája nagy erőfeszítéseket követelt a székelyektől is. Növekedtek a katonai terhek, ami főként a módosabb birtokosokat és a lófőket sújtotta, a kincstár jövedelmének növelése meg az államháztartás költségeinek fedezése érdekében bevezették a rendes adózást, ami viszont a közszekelyekre nehezedtek. E szokatlanul nehéz időszak a székelyek elszegényedéséhez, majd az el jobbágyosodásához vezetett.

A társadalmi és politikai életben történt átalakulások a 16. század második felében a közszekelyek ellenkezését és szembeszegülő harcát váltották ki szabadságuk és jogaik visszaszerzéséért. Harcuk egyik fő célja az önkormányzatuk visszaállítása volt. Amikor a 17. század elején a székelyek önkormányzati élete újból virágozni kezdett, az már nem a régi székely autonómia volt, hanem egy rendi társadalom önkormányzata, amelyben teljes jogú tevékenységeket csak a nemesi kiváltságokkal rendelkező társadalmi rétegek fejthettek ki. (BICSOK – CZIPRIÁN – KOZMA – SZÉKELY, 2003.)

A Habsburg-uralomnak az Erdélyi Fejedelemségre történt kiterjesztése, a 17–18. század fordulóján, a közigazgatás területén gyökeres változásokat eredményezett. A központi rendeletek, intézkedések az udvarhoz történő egyre szorosabb kötődést, alárendeltséget szolgálták.

A székely székek közigazgatási különállásának felszámolására a 18-19. század folyamán több alkalommal is történt kísérlet. Már II. József reformpolitikája is magába foglalta a közigazgatás megújítását. 1785-ben Erdély területét 11 vármegyére osztották, bekapcsolva ebbe a

szerkezetbe a székely és a szász székeket is. Háromszékkal egyesítették Brassó vidékét és Felső- Fehér megye egyes részeit is.

A kettős katonai és polgári közigazgatási rendszer az 1848-as forradalomig működött. A székelyek az 1848-as szabadságharctól, az osztrákoktól elszennvedett sérelmeik orvoslását és a határország felszámolását várták. Ám a márciusi szabadságharc nem a régi rendszer visszaállítását, hanem a polgári szabadság kivívását tűzte ki célul. A régi székely szabadságjogok visszaállítása már nem felelt volna meg a kor szellemének.

Az 1848-as szabadságharc leverése után a hagyományos közigazgatási rendszereket, így a székely székeket is felszámolták. Erdélyt hat kerületi egységre osztották, Székelyföld nagy része az udvarhelyi kerületbe tartozott.

Ezen új felosztás értelmében, amely 1850-54 között volt érvényben, Háromszék sepsiszentgyörgyi kerületre és 4 al kerületre tagolódott: Gidófalva, Kézdivásárhely, Nagyborosnyó és Nagyajta központtal. A közigazgatási rendszert a centralizmus, és a nagymértékű bürokrácia jellemezte.

1854-ben a közigazgatást az osztrák modell szerint alakítják át. Az erdélyi hat katonai körzetet tovább osztják tíz kerületre és 79 járásra. Sepsiszentgyörgy és Kézdivásárhely a brassói kerület, róluk elnevezett járásainak voltak a központjai.

1861 tavaszán az uralkodó Erdélyben is elrendelte a merev abszolutisztikus belső igazgatás megszüntetését, a megyék, székek önkormányzati alapon való visszaállítását és újrászervezését. Az országrész 10 megyéből, 5 székely és 9 szász székből, 2 szász kerületből, 11 szabad királyi városból és 18 kiváltságos helységről állott.

Az 1867-es kiegyezés után a székely főkirálybírákat és szász ispánt kormányjavaslat alapján a király nevezte ki. A törvényhatóságok önkormányzati jogának egyik alapvető biztosítója, tisztviselőinek szabad választása volt. 1867-től a főkirálybíró kivételével, aki a központi hatalmat képviselte az illető területen, az alkirálybírákat és más vezetőket a közakarat támogatta tisztségük elnyerésében. 1870-ben Háromszék területét hat szolgabírói járásra osztották: Sepsifelső, Sepsialsó, Kézdi-Felső, Kézdi-Alsó, Orbai és Miklósvári járásra.

1877-ben Háromszék megyét hat szolgabírói járásra osztották: Kézdi-Alsójárás Alsócsernáton székhellyel, Kézdi-Felsőjárás Kézdivásárhely központtal, Orbaijárás Kovásznával, Sepsialsójárás Sepsiszentgyörggyel, Feketeügy melletti járás Uzonnal, Miklósvárszéki járás Nagyajtával. Ugyanakkor az országgyűlési választókerületeket is kijelölték: Kézdi választókerület alsócsernátoni székhellyel, Orbai választókerület Kovászna, Sepsifelső választókerület Illyefalva, Miklósvárszéki választókerület Nagyajta központtal.

Az első világháború után Erdély és a többi csatolt területek közigazgatását összhangba kellett hozni a román állam törvényeivel. Ezzel a céllal készült az 1925. június 14-i, a közigazgatás egyesítéséről szóló törvény. Ennek értelmében az országot megyékre, a megyéket járásokra osztották. Egy járás több községből és faluból állt. A megye élére, királyi rendelettel prefektusokat neveztek ki, akik helyi szinten, közigazgatási szempontból a központi hatalmat képviselték. A járások élén a szolgabírók álltak, akiket szintén a központ nevezett ki, a községek élére a polgármestereket a községi tanács választotta. A Székelyföldön nagyrészt megőrizték a korábbi területi felosztást. Háromszék vármegye megközelítően azonos területű maradt.

A kommunista diktatúrák idején, szovjet mintára, több alkalommal is átszervezték a közigazgatást. Az 1950. szeptember 6-án kiadott 5. törvény értelmében, az ország területét tartományokra, rajonokra, városokra és községekre osztották élen a néptanácsokkal. 1968. december 26-án, az 57. törvény megszünteti a tartományi felosztást és visszatér a megyerendszerre. Az egykori történelmi Háromszék a Kovászna megye elnevezést kapja, területe viszont, kevés eltéréssel, megegyezik az egykori Háromszékével.

A megye népességföldrajza

Kovászna megye közigazgatási területét 5 város (melyből kettő megyei jogú város), 34 község és 122 falu alkotja. Az 59,9 lakos/km² népsűrűség az 1992-es népszámlálási adatokhoz viszonyítva (62,9 személy/km²) csökkenő tendenciát mutat, ami Kovászna megye hangsúlyosan vidéki jellegét (Az Európai Unióban, azokat a régiókat, ahol az átlagos népsűrűség nem haladja meg a 120 személy/km² -t, rurális jellegű régiókként tartják nyilván. Az OECD szerint a felső határ még magasabb: 150 személy/km²) jelzi.

A megye össznépessége 222 274 lakos (míg 2002. január 7-én ez a szám 233 256 volt), ebből 111 700 (50,25%) a városi népesség, és 110 574 (49,75%) a falusi népesség.

Összefoglalás

Az 2011-es népszámlálási adatokkal összevetve, megfigyelhető, hogy a városi népesség 52,7%-ról 50,25%-ra csökkent, míg a falusi népesség 47,3%-ról 49,7%-ra emelkedett .

A városi népesség hangsúlyos fogyása (12268 személy) megyénkben egy Kovászna méretű város eltűnésével ér fel.

Ez a nemzetközi tendenciákkal ellenkező folyamat, azaz a városi népesség csökkenése, nemcsak Kovászna megyére jellemző, hanem országos szintű jelenség, ami az ipari szerkezetváltás rovására írható. Országos szinten a városi lakosság aránya 73,8-ról (2002-ben) 73,6,3%-ra csökkent (2011-ben). A népesség vándorlása a városokból a falvak felé, tulajdonképpen az alacsonyabb szintű társadalmi körülmények elfogadását jelenti, cserében a biztonságosabb létfeltételekért.

Az állandó városi népesség 51,9%-a nő, ezért megye szinten is némileg nagyobb a nők száma (50,9%). Ezzel szemben falusi környezetben a férfiak száma magasabb (50,1%): a 34 községből 21-ben a férfiak, és mindössze 13-ban a nők száma a nagyobb.

Bár Kovászna megye népessége, akárcsak az országé általában, az utolsó tíz évben fogy, itt a természetes népmozgás jellemző mutatói országos összefüggésben, nagyon jók.

Így, megyénk az élve születettek részarányát figyelembe véve az országos hatodik helyet foglalja el, a harmadik legkisebb elhalálási mutatóval rendelkezik (Iasi és Suceava megyék után), és ugyancsak a harmadik (Suceava és Vaslui után) a természetes szaporodás mutatói szerint . Örvendetes, hogy ezek a mutatók falvakban is jók: 10. hely az élve születettek aránya szerint, 8. hely az elhalálási ráta, és 6. hely a természetes szaporodás rátája szerint.

Nemzetiségi hovatartozás szerint, Kovászna megye népességének többsége (164 055 személy, az össznépesség 73,8%-a) magyar nemzetiségű. Az utolsó tíz évben a magyar nemzetiségűek száma 11 447-tel, azaz 6,5 százalékkal csökkent. A román nemzetiségű népesség száma 51 655,

a megye állandó népességének a 23,2 százaléka. A 2002-es népszámlálási adatokkal összevetve, a román nemzetiségűek száma 2 921-gyel, azaz 5,4 százalékkal csökkent. A két népszámlálás között jelentősen nőtt – 2641-ről 6022-re – a cigány népesség száma, ami ma már a megye össznépségének 2,7 százalékát jelenti.

Mindegyik szóránymegyében a magyarok csökkenésének aránya 2011-ben nagyobb 2002-höz képest, mint 2002-ben 1992-höz képest, különösen ott ahol a magyarok aránya 5% alatt volt már 2002-ben.(Krássó Szörény, Hunyad, Szeben megyékben)

A hivatalos nyilvántartások szerint a kivándorlási arány is magas. A magyarság csökkenésének mértéke 2011-ben a korábbi népszámláláshoz képest, csak 1% nagyobb mint Románia állandó népességszámának csökkenése.

Végül a népszámlálási adatok egy néhány ezerrel módosíthatják a magyarok lélekszámát.

Bibliográfia

1. ALFÖLDI, András (1929-30):A gót mozgalom és Dácia feladása. Egyetemes és Philológiai Közlöny,
2. BÁNYAI, János (1938): A Székelyföld természeti kincsei és csodás ritkaságai, Székelyudvarhely
3. BICSOK, Zoltán.–CZIPRIÁN-Kovács Lóránd.–KOZMA Csaba–SZÉKELY, Zsolt. (2003): Erdély közigazgatás-története, ASPSA, Sepsiszentgyörgy, 4-6 p.
4. CSEREI, Zoltán – JÓZSEF Álmos. (1999):Sepsiszentgyörgy története, Médium 1-18 p.
5. CSÍKMADARASI BOGÁTS Dénes 2000: Sepsiszentgyörgy története. Háromszéki boszorkányok; Az első székely huszárezred. Sepsiszentgyörgy, Albert Kiadó.
6. ERDÉLY TÖRTÉNETE,(1986), (szerk. Köpeczi Béla) I. Budapest, 136. old
7. SZÉKELY Zoltán (1943):A komollói erődített római tábor, Kolozsvár 29 p
8. SZÉKELY, Zoltán (1970): Date referitoare la cucerirea sud-estului Transilvaniei de către romani și persistența elementului dacic, Cumidava, IV, Brassó, 49-57. p.
9. SZÉKELY Zoltán (1973): Korai középkori temetők Délkelet-Erdélyben, In: Korunk Évkönyv, 6-7 p
10. DUMITRU, TUDOR (1957) Răscoale și atacuri „Barbare” în Dacia Romană, Bukarest, 9-10 p.
11. MIHAI, - PANAITÉ,(1987): Geografia României
12. VINCZE M., (2000): Régió és vidékfejlesztés